

Zahvaljujemo se gospođi Emily Vargas-Barón, direktorici Instituta za rekonstrukciju i međunarodnu bezbjednost kroz obrazovanje (RISE Institut), koja nam je pomogla pri izradi programa integriranih centara ranog dječijeg rasta i razvoja u Bosni i Hercegovini.

Posebno smo zahvalni gospođi Elviri Sánchez-Igual menadžerici za komunikaciju iz Svjetskog udruženja edukatora za rano djetinjstvo (AMEI-WAECE), koja je odobrila prevod ovog materijala iz projekta "Učimo živjeti zajedno u miru, od ranog djetinjstva" i njegovo korištenje u integriranim centrima ranog dječijeg rasta i razvoja za roditelje i djecu u BiH.

Prevod i štampu materijala omogućio UNICEF

MATERIJAL ZA NASTAVNIKE: AKTIVNOSTI SA DJECOM

Uvažavanje etničkih i kulturnih različitosti, građansko vaspitanje i obrazovanje, primjerenost vaspitno-obrazovnog programa različitim društvenim i kulturnim realnostima iz kojih djeca dolaze kao i unapređenje komunikacije na temeljima međusobnog uvažavanja i uzajamnog razumijevanja predstavljaju osnovne elemente koje treba da sadrži vrtić danas.

Neophodno je od malih nogu učiti dijete da ljude ne smijemo diskriminirati zbog boje njihove kože ili etničkog porijekla. Potrebno je boriti se protiv rasizma koji je vijekovima uzimao korijena u našim kulturama.

Neophodno je učiti dijete da uvažava različitost, da razumije da se različitost ogleda u postojanju raznih kultura i rasa i da se ljudi razlikuju zato što su vaspitani u različitim kulturama i da je normalno da se ljudi razlikuju po svojim kulturnim vrijednostima.

Neophodno je naučiti ih da vole svoje prijatelje bez obzira na to da li su tamnopusi, Kinezi, bijelci, Arapi ili urođenici i da poštuju njihove kulture i tradicije.

Vaspitač ima presudan zadatak da vaspita djecu da uvažavaju različitosti zato što svakog dana sve više porodica emigrira u velike gradove ili druge zemlje u potrazi za boljom budućnosti. Vaspitač stoga mora djecu naučiti da prihvataju djecu iz ovih porodica, njihove kulture i tradicije i da ih integrišu u svoju grupu.

Neophodno je poštovati kulture i tradicije različitih etničkih grupa, ali je neophodno da ih vrtić integriše u svoj rad. To znači da od malih nogu moramo djecu podučavati da uvažavaju različitosti.

Aktivnost br. 1 "Za djecu svijeta"

Kratak pregled aktivnosti:

Vaspitač(ica) će djeci objasniti običaje i načine života djece iz drugih kultura, pokazaće im slike, fotografije ili filmove djece u tradicionalnim narodnim nošnjama. U drugom dijelu aktivnosti odvijat će se radionica pod imenom "Za djecu svijeta", djeca će pisati pisma, pričati priče, crtati, praviti karte, recitovati itd. U trećem dijelu aktivnosti održat će se priredba sa narodnim nošnjama i plesovima iz drugih zemalja. Na kraju, u četvrtom dijelu, djeca će razgovarati o aktivnosti.

Ciljevi:

- Razviti kod djece pojmove kulturne raznolikosti.
- Razviti kod djece pojmove rasne raznolikosti.
- Izgraditi kod djece poštovanje prema kulturnoj i rasnoj raznolikosti.

Procedure:

Svjetsko udruženje vaspitača u ranom djetinjstvu (AMEI-WAECE)

- Razgovor
- Posmatranje
- Ples
- Praktične radnje

Potrebni materijali:

Papir, olovke, tanki karton, ljepilo, vodene bojice, narodne nošnje.

Razvoj aktivnosti: Prvi dio

U prvom dijelu vaspitač(ica) objašnjava djeci da u drugim zemljama svijeta postoje djeca koja pripadaju drugim kulturama koje se razlikuju od naše, da oni govore druge jezike, da se drugačije odijevaju i da imaju drugačije običaje.

Vaspitač(ica) može djeci pokazati slike, fotografije ili video kasete, ističući pri tom etničke, rasne i kulturne razlike.

Vaspitač(ica) će razgovarati s djecom o djeci iz Azije s kosim očima, žutom kožom, sitnim koracima, govoriće im o njihovom jeziku, narodnim nošnjama, kućama itd.

Zatim će im pričati o afričkoj djeci koja imaju crnu kožu i kovrdžavu kosu, govoriće im o načinu na koji govore, kako se oblače itd.

Govoriće im i o urođenicima (Indijancima), njihovoj bakarnoj koži, o odjeći koju nose, mjestima u kojima žive, o njihovim dijalektima, običajima i tradicijama itd.

Pričaće im o arapskoj djeci, boji njihove kože, njihovom jeziku i načinu oblačenja itd.

Govoriće im i o eskimskoj djeci, njihovim kosim očima, boji njihove kože, načinu oblačenja, kako se hrane, gdje žive itd.

Rezimirajući ovaj dio aktivnosti, vaspitač(ica) objašnjava djeci da su sva djeca svijeta naši prijatelji, da je nemoguće misliti da oni nisu dobri ili inteligentni samo zato što se razlikuju od nas.

Objasniće im da se ljudi vrednuju po svojim osobinama (da li su dobri ili loši, prijatelji ili neprijatelji, velikodušni ili sebični itd.), a ne po odjeći koju nose i(li) boji kože ili po tome da li su siromašni ili bogati.

Drugi dio

U ovom dijelu aktivnosti održava se radionica u kojoj će djeca uz pomoć vaspitačice izrađivati pisma za prijatelje u drugim dijelovima svijeta. Druga djeca će izrađivati karte i

obilježivače za knjige koje će dati prijateljima iz drugih zemalja. Ostala djeca će praviti crteže. Vaspitač(ica) treba uvijek da ističe da će ovi radovi biti pokloni za drugu djecu.

U ovom dijelu vaspitač(ica) ponovo ističe postojanje kulturne i rasne raznolikosti u svijetu (djeca sa različitim običajima i načinima života, sa različitim kulturnim tradicijama i bojom kože) i napominje da je važno da nikoga ne diskriminiramo zbog boje njegove kože ili zato što imaju drugačije običaje i načine života.

Treći dio

Vaspitač(ica) organizuje festival narodnih nošnji i plesova iz nekoliko zemalja uz učešće djece i njihovih roditelja.

Četvrti dio

Vaspitač(ica) razgovara s djecom i postavlja sljedeća pitanja:

Da li vam se svidjela aktivnost?

Šta smo naučili?

Šta možemo da kažemo o djeci iz drugih dijelova svijeta?

Zašto ne treba da odbacujemo drugu djecu zbog toga što su bijele, crne, žute ili crvene boje kože?

Zašto ne treba da odbacujemo drugu djecu zbog toga što se drugačije odijevaju ili govore drugim jezikom itd.?

Djeca će slobodno odgovarati na pitanja, a nakon toga će vaspitač(ica) rezimirati njihove odgovore i istaći neophodnost uvažavanja svih ljudi. Sva djece u svijetu imaju ista prava koja su utvrđena na velikim svjetskim konferencijama (Vaspitač(ica) će objasniti djeci da su to važni sastanci na kojima predstavnici djece iz različitih zemalja diskutuju o problemima djece u svijetu). Na jednoj od ovih konferencija usvojena je povelja o ljudskim pravima, a jedno od osnovnih prava je da niko ne bude diskriminisan zbog kulturnih i rasnih razlika.

PROCJENA PO KRITERIJUMIMA			
Opservirano ponašanje	Da	Ne	Napomene
Usvojili su pojmove kulturne raznolikosti.			
Usvojili su pojmove rasne raznolikosti.			
Shvatili su neophodnost uvažavanja različitosti.			
Bila im je potrebna pomoć da shvate neophodnost uvažavanja različitosti.			
Sa zadovoljstvom su učestvovali u radionici.			

Aktivnost br. 2

"Upoznaj se sa svojim pravima"

Kratak pregled aktivnosti:

U ovoj aktivnosti vaspitač(ica) upoznaje djecu sa ljudskim pravima koja govore o uvažavanju različitosti.

Ciljevi:

- Da se djeca upoznaju sa uvažavanjem različitosti kao stečenim pravom.

Procedure:

- Objašnjavanje
- Pitanja i odgovori

Potrebni materijali:

Konvencije o dječjim i ljudskim pravima iz kojih će vaspitač(ica) čitati samo dio koji se tiče uvažavanja različitosti.

Razvoj aktivnosti: Prvi dio

Vaspitač(ica) će pročitati tekst u kom se govori o uvažavanju različitosti, a nakon toga će jednostavnim riječima djeci objasniti sljedeće:

"Šta je pravo? Kaže se da imamo pravo ili prava kada možemo da uradimo nešto što nam niko ne može zabraniti. Ta prava smo stekli samim činom rođenja, samim tim što smo ljudi i ta prava su zajamčena zakonom. Zbog toga kažemo "nije pravedno" kada nam neko uradi nešto što nismo zaslužili".

"Sva ljudska bića, uključujući starije ljude, imaju prava. Najbitnija su ljudska prava koja se još nazivaju fundamentalna ili temeljna prava. Jedno od njih je pravo na uvažavanje i neodbacivanje zbog pola, boje kože, starosti, vjere ili mjesta rođenja. Ova prava se nazivaju ljudskim pravima zato što pripadaju svim ljudima, dječacima i djevojčicama, muškarcima i ženama, nezavisno od toga gdje su rođeni ili gdje žive. Ali, nažalost, postoje zemlje u kojima se ljudska prava ne poštuju kao u drugim zemljama".

Drugi dio

Vaspitač(ica) poziva djecu da pitaju šta god žele o ljudskim pravima.

Vaspitač(ica) će im objasniti da su u prethodnoj aktivnosti već govorili o uvažavanju različitosti (različite rase i kulture u svijetu) i pravu sve djece svijeta da ne budu diskriminirana.

Nakon toga im priča sljedeću anegdotu:

"Djeca imaju ovo i još neka druga prava. Ne tako davno, 1989. godine, u gradu koji se zove Beč sastali su se predstavnici djece iz raznih zemalja svijeta da razgovaraju o dječjim pravima i da ih zapišu.

Ovaj sastanak je poznat kao Konvencija Ujedinjenih nacija o pravima djeteta. Na njoj su predstavnici djece govorili o osnovnim dječjim pravima u pogledu života, školovanja i zaštite od loših ljudi koji u nekim zemljama svijeta izrabljuju djecu jer ih tjeraju da se bave teškim poslovima i maltretiraju ih."

Nakon toga, djeca će u grupi razgovarati i iznijeti svoje viđenje o svemu što je rečeno u prethodnim dvjema aktivnostima.

PROCJENA PO KRITERIJUMIMA			
Opservirano ponašanje	Da	Ne	Napomene
Pokazali su interes da se upoznaju sa svojim pravima.			
Shvatili su značenje prava na različitost.			
Bila im je potrebna pomoć da shvate značenje ovog prava.			
Naveli su primjere prava kako ih oni doživljavaju u svom svakodnevnom životu.			

Aktivnost br. 3 "Običaji i tradicije"

Kratak pregled aktivnosti:

U ovoj aktivnosti vaspitač(ica) djeci objašnjava i pokazuje običaje i tradicije ljudi koji žive u drugim zemljama.

Ciljevi:

- Da se djeca upoznaju s običajima i tradicijama drugih zemalja.
- Naučiti djecu da poštuju običaje i tradicije drugih zemalja.

Procedure:

- Objašnjavanje
- Posmatranje

Razvoj aktivnosti: Prvi dio

Vaspitač(ica) objašnjava djeci običaje drugih zemalja.

"Ako ljetujete uvijek na istom mjestu, primijetićete da se određene proslave, muzika,

Svjetsko udruženje vaspitača u ranom djetinjstvu (AMEI-WAECE)

plesovi i narodne nošnje ponavljaju. To su tradicije koje su se održale tokom vremena, a za njihovo prenošenje zaduženi su stariji ljudi. Da li vam se sviđaju običaji i obredi. Oni su važni zato što su svojstveni određenom gradu; oni su znakovi identiteta tog grada i predstavljaju primjer ljudske različitosti.

Veoma često, ulice i trgovi u Španiji i zemljama Latinske Amerike se ispune ljudima koji se sastaju kako bi podijelili svoje emocije i zajedno proslavili zajedničke običaje: ponekad su razlozi okupljanja vjerske prirode, a ponekad svjetovne".

Drugi dio

Vaspitač(ica) pokazuje fotografije, slike i video-kasete koje prikazuju multikulturalne sadržaje.

Nakon toga će uz pomoć slika ispričati djeci o multikulturalnim iskustvima, na primjer:

"Da li ste znali da se u mnogim dijelovima svijeta proslavlja dolazak proljeća? U Andima urođenici slave *Tumarinu* kada polja počinju da cvjetaju: žene skupljaju cvijeće, potapaju ga u rijeku i onda utrljavaju ljudima po tjemenu. Na taj način prizivaju dobru ljetinu.

U španskom gradu Sevilji postoji aprilski sajam: najpoznatije su borbe bikova i *rejoneo* (jahač se bori protiv bikova jašući na konju). Pored toga, ljudi pjevaju i plešu u kućicama, u kojima žene nose nošnju koja se zove *faralaes* (sa šarenim volanima) i piju fino vino koje se naziva *manzanilla* (dry sherry). Dolazak proljeća se takođe proslavlja festivalom po imenu *Fallas* u Valensiji (Festival Svetog Josifa u Valensiji): ulice ovog španskog grada su pune ogromnih skulptura izrađenih od papir-mašea koje se spaljuju 19. marta, a koje se nazivaju *ninots* (one predstavljaju karikature političara, umjetnika ili drugih poznatih savremenika).

Na zabavi *Charra* u Meksiku, jahači se oblače na veoma osoben način: nose *jarano* (visoki šešir širokog oboda) i kratak prsluk. Pjevaju meksičke narodne pjesme, npr. "Adelita". Da li znate da dječaci i djevojčice vole da učestvuju u takmičenju jahača?

Sanfermines u Pamploni, koji počinju 7. jula, su jedni od poznatijih španskih festivala. Ali, znate li za zabavu Mavara i Hriščana? Da li znate za urođeničke proslave kojima se proslavlja Pachamama (Zemlja)? Da li znate da postoje urođenici koji svoje kuće grade samo za punog mjeseca kako bi drvo koje koriste u izgradnji bilo dugotrajnije?

Treći dio

Vaspitač(ica) će djeci pokazati fotografije, slike i video snimke kako bi djeca mogla da razmišljaju o različitim proslavama i vjerskim običajima. Vaspitač(ica) može koristiti sljedeće priče:

"Kada su zemlje Latinske Amerike bile kolonizovane, preuzele su mnoge katoličke svetkovine koje su se slavile u Španiji. Koji je svetac zaštitnik vašeg grada? Jeste li znali da je Sveti Antonije zaštitnik životinja i da se svake godine 17. januara u njegovo ime blagoslove maskote u crkvama?"

Božić je 25. decembra. Da li na Badnjak pjevate božićne pjesme i idete na ponoćnu službu? U Meksiku, svetkovine počinju devet dana prije rođenja Isusovog i kaže se da je to vrijeme *Posadas* (svratišta). Da li i vi tražite svratište? Nemojte odustajati ako im treba dugo da otvore vrata, kao što se desilo Djevici i Svetom Josifu... Nakon toga je proslava i *piñatas* (posude koje vise i koje treba udariti štapom da bi iz njih ispali slatkiši)!

Tri Mudraca dolaze 6. januara, nakon svečane povorke prethodnog dana, i slavi se jedenje "Roscón de Reyes" (velika okrugla pogača koja se peče na Bogojavljenje). Koliko su pari cipela napunili poklonima i slatkišima?

U danima Karnevala, ljudi se maskiraju i podižu atmosferu plesovima i maskaradama i paradiraju na velikim šarenim splavovima na kojima se nalaze karnevalske figure sa velikim glavama i džinovi. Znete li neki bolji način da se pripremite za vaskršnji post?

Vjerska bratstva su udruženja ljudi koji organizuju vaskršnje proslave. Tokom povorki oni iznose slike i glume scene Hristovog stradanja, smrti i vaskrsnuća. U Latinskoj Americi ulice su ukrašene cvijećem, a u Andaluziji ljudi improvizuju *saetas* (flamenko pjesme sa arapskim uticajima).

Svetkovina Svetog Jovana Krstitelja (24. jun), dan kada počinje ljeto, se slavi na različite načine: u Latinskoj Americi sa ritualnim kupkama i izvrtanjem kanti s vodom u vazduhu. U Španiji, ljudi preskaču vatru ili bacaju predmete u plamen."

Četvrti dio

Fotografije, slike ili video snimci plesova i popularne muzike.

"Želite li da naučite latino-američke ritmove? Ima ih mnogo, ali je bitno da naučimo nekoliko osnovnih koji se udaraju uz pratnju instrumenata: quena (frula), harfa, marimba (ksilofon), *maraca*...

U Meksiku postoje *rancheras* (meksičke narodne pjesme) koje izvode tzv. *mariachi*. Na karipskim plažama se plešu *rumba*, *salsa* i *cha-cha-cha*. *Merenge* je dominikanski ritam. U Panami i Kolumbiji poznat je ritam koji se zove *cumbia* (muzika i ples koji su karakteristični za karipsku obalu Kolumbije). Živahna *samba* se sluša u Andima. U Argentini plešu *tango*... Kada smo u Brazilu, treba da plešemo *sambu*, *bossu* ili *lambadu*.

Treba da poštujemo ove običaje koje smo danas naučili kad idemo u druge zemlje ili

kad u vrtiću, na ulici ili u komšiluku vidimo ljude koji dolaze iz ovih mjesta zato što ni vi ne biste voljeli da se neko ismijava vašim običajima".

Na kraju ove aktivnosti djeca će u grupi iznijeti mišljenje o svemu što su čula i vidjela i predložiti razne aktivnosti na temu različitosti za naredne dane. Vaspitačica će zapisati nekoliko prijedloga kako bi se kasnije mogla dogovoriti s djecom šta će raditi narednih dana.

PROCJENA PO KRITERIJUMIMA			
Opservirano ponašanje	Da	Ne	Napomene
Pokazali su interesovanje za običaje i tradicije drugih zemalja.			
Ispričali su sopstvena iskustva o ovim aktivnostima.			
Izrazili su želju da učestvuju u takvim aktivnostima.			
Predložili su aktivnosti za naredne dane.			
Crtali su i pričali priče o različitosti na sopstvenu inicijativu.			

Aktivnost br. 4 "Pjesme i recitacije"

Kratak pregled aktivnosti:

Djeca će recitovati i slušati pjesme ili muziku iz drugih zemalja.

Ciljevi:

- Razviti kod djece osjećaj uvažavanja i prijateljstva prema djeci iz drugih zemalja.

Procedure:

- Slušanje
- Recitovanje
- Krug

Potrebni materijali:

Kasetofon. Pjesme za recitovanje. Muzičke pjesme.

Razvoj aktivnosti: Prvi dio

Djeca će naučiti dvije recitacije o različitosti i prijateljstvu.

Drugi dio

Djeca recituju prvu pjesmu, a zatim se hvataju za ruke, staju u krug i recituju drugu.

Treći dio

Djeca slušaju karakteristične pjesme i muziku iz drugih zemalja (one koje vaspitač(ica) uspije da nabavi).

Četvrti dio

Djeca će razgovarati sa vaspitačicom o sadržaju recitacija i pjesama. Vaspitač(ica) će postaviti sljedeća pitanja:

Za koga je bila recitacija?

Da li biste dali neke svoje stvari ljudima iz drugih zemalja

Zašto sva djeca svijeta moraju da budu prijatelji?

Ista pitanja će postaviti i za muzičke pjesme.

Vaspitač(ica) rezimira:

"Sva djeca svijeta moraju biti prijatelji, svako želi i ima pravo da živi u miru i da se njegova tradicija i običaji poštuju".

PROCJENA PO KRITERIJUMIMA			
Opservirano ponašanje	Da	Ne	Napomene
Shvatili su poruku recitacija.			
Bila im je potrebna pomoć da shvate poruku recitacija.			
Znali su da objasne poruku muzičkih pjesama.			
Bila im je potrebna pomoć da shvate poruku muzičkih pjesama.			
Pokazali su osjećanje poštovanja i prijateljstva prema djeci iz drugih zemalja.			

Aktivnost br. 5 "Djeca se drže za ruke"

Kratak pregled aktivnosti:

Djeca će u horu pjevati pjesmu: "Daj mi ruku". Nakon toga će im vaspitač(ica) objasniti značenje riječi pjesme.

Ciljevi:

- Razviti kod djece pojmove različitosti i jedinstva.

Procedure:

- Objašnjavanje
- Hor
- Krug

Potrebni materijali:

Ukrasi za učionicu u kojoj će se odvijati aktivnost, npr. cvijeće i dječji crteži.

Razvoj aktivnosti: Prvi dio

U ovom dijelu aktivnosti vaspitač(ica) uči djecu da horski pjevaju pjesmu.

Sva djeca ili pola grupe, kako god odredi vaspitač(ica), će stati u krug. Kada dijete kaže prvi stih, svi se hvataju za ruke i okreću se.

Jedno dijete kaže: Daj mi ruku da zaplešemo!
Daj mi ruku i zavoljećeš me!

Djeca idu prema središtu kruga s ispruženim rukama i pjevaju:

Kao jedan cvijet mi ćemo biti
Kao cvijet i ništa drugo

Krug se otvara i djeca se nastavljaju okretati.

Dijete: Pjevaćemo stihove razne
I plesaćeš razne korake

Krug ostaje na mjestu, djeca se ne okreću nego za vrijeme pjevanja stihova stavljaju ruke na struk i njišu se tijelom dok pjevaju:

Kao klas žita se njišemo
Kao glas žita i ništa drugo

Drže se za ruke i nastavljaju se okretati. Zatim dvoje djece kaže:

Ti se zoveš Lee, a ja se zovem Hope
Ti živiš u Aziji, a ja u Španiji

Sva djeca dodaju:

Ali zaboravićeš svoje ime
Kada svi postanemo ples

Dok izgovaraju posljednje stihove prilaze zajedno središtu kruga s ispruženim rukama:

Na brdu i ništa drugo!

Krug se otvara i prva i druga strofa se ponavljaju:

Daj mi ruku da zaplešemo!
Daj mi ruku i zavoljećeš me!

Kao jedan cvijet mi ćemo biti

Kao cvijet i ništa drugo

Drugi dio

Nakon što ih nauči da horski pjevaju pjesmicu, vaspitač(ica) će sa djecom analizirati značenje pjesme kako bi djeca shvatila poruku.

Treći dio

Djeca će uraditi aktivnost i pozvaće sve roditelje i osoblje koje radi u vrtiću.

Vaspitač(ica) će gostima objasniti da je svrha i cilj ove aktivnosti da se pokaže prijateljstvo među svom djecom svijeta i da djeca vide da uprkos različitostima mogu da postignu jedinstvo gdje nijedno dijete neće biti diskriminisano.

PROCJENA PO KRITERIJUMIMA			
Opservirano ponašanje	Da	Ne	Napomene
Shvatili su značenje horske pjesme.			
Bila im je potrebna pomoć da shvate značenje horske pjesme.			
Spontano su izrazili mišljenje o prihvatanju multikulturalnosti.			
Predložili su druge aktivnosti na ovu temu.			

Aktivnost br. 6 Iskustvo od ključnog značaja za ocjenu bloka "Šta biste vi uradili?"

Kratak pregled aktivnosti:

Vaspitač(ica) će predstaviti nekoliko ključnih situacija pomoću kojih će saznati koji stav su zauzela djeca. Na kraju aktivnosti, vaspitač(ica) će razgovarati s djecom o tim stavovima.

Ciljevi:

- Ocijeniti znanja i osjećanja koja su djeca usvojila u pogledu različitosti.

Procedure:

- Priča
- Pitanja i odgovori

Potrebni materijali:

Tekstovi priča, knjiga anegdota, fotografije, video snimci.

Razvoj aktivnosti: Prvi dio

Vaspitač(ica) će djeci predstaviti sljedeće ključne situacije:

- Šta biste uradili da vam tamnoputo dijete pokaže privrženost i prijateljstvo?
- Šta biste uradili kada bi urođeničko (indijansko) dijete željelo da se sprijatelji s vama?
- Šta biste uradili da vam azijsko dijete pošalje pismo prijateljstva?
- Da ste na žurci i latinoameričko dijete vas pozove na ples, šta biste uradili?
- Šta biste uradili da vas dijete na ulici zamoli za novac?
- Šta biste rekli i uradili da u centru Madrida ugledate osobu obučenu u narodnu nošnju?
- Šta biste uradili da u vašu grupu dođe dijete koje ne govori vaš jezik najbolje zato što dolazi iz druge zemlje?
- Kako biste se ponašali prema djetetu koje se nedavno doselilo u vašu ulicu i ne zna vaše igre?
- Šta biste uradili da na ulici u svom gradu ili lokalnoj zajednici sretnete nekoliko ljudi iz druge zemlje i da vas pitaju da im pomognete naći određenu adresu?

Vaspitač(ica) može smisliti koliko želi ovakvih ključnih situacija, ali je bitno da uvijek postoji potreba da djeca izraze svoje mišljenje ili iskustvo u vezi sa prikazanim multikulturalnim situacijama.

Vaspitač(ica) treba da nastoji da sva djeca izraze svoje mišljenje, bilo da radi s njima pojedinačno, u manjim grupama ili u cijeloj grupi, zavisno od toga šta je prikladnije.

Drugi dio

Djeca će uz pomoć vaspitačice kritički analizirati sopstvene odgovore.

Treći dio

Nakon što djeca iznesu svoje mišljenje, vaspitač(ica) će rezimirati aktivnost, objasniti eventualne nejasnoće i dopuniti kritične odgovore i mišljenja djece.

PROCJENA PO KRITERIJUMIMA			
Opservirano ponašanje	Da	Ne	Napomene
U svojim odgovorima pokazali su pozitivne stavove prema različitosti.			
Samostalno su iznosili svoja mišljenja.			
Bila im je potrebna pomoć da iznesu mišljenje.			
Pokazali su sklonost ka prihvatanju različitosti.			
Pokazali su želju da prihvate djecu iz drugih kultura i etničkih grupa.			
Spontano su kritikovali one koji ne prihvataju različitost.			

